

Development of a Successful Intelligence Training Package Aimed at Reducing High-Risk Behaviors Especially for Teenagers

Zahra Baramake¹, Mahboubeh Sadat Fadavi^{2*}, Zahra Yousefi³

1. PhD student, Department of Educational Psychology, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran.
2. Associate Professor, Department of Higher Education Management, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran (corresponding author).
3. Assistant Professor, Department of Clinical Psychology, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

❖ Corresponding Author Email: m.fadavi@khuisf.ac.ir

Journal Info:

Volume 2, Issue 4 Winter 2024
Pages: 101-114

Article Dates:

Receive: 2024/02/20
Accept: 2024/03/10
Published: 2024/03/15

Keywords:

Successful Intelligence, Risky Behaviors, Teenagers, Female Students

The purpose of the current research was to compile a package of successful intelligence training aimed at high-risk behaviors, especially for female students involved in high-risk behaviors. In the content analysis section, this research was of the qualitative content analysis type of Heish and Shannon (2005) and in the package editing section, the package editing method was Yousefi and Golparour (2023). The environment of this research was Sternberg (2019) all the texts in the field of risky behaviors and successful intelligence. The method of selecting the texts in a targeted way from among the mentioned texts in the last ten years was the criterion of the number of texts based on the principle of data saturation. The method of gathering information was from reading the texts line by line, finding answers to questions related to the purpose and content of the successful intelligence package based on reducing risky behavior. The results of the analysis of the data obtained from the review of the literature with the help of the traditional content analysis method of Heish and Shannon (2005) showed that risky behavior has three dimensions, which are 1) the causes of risky behavior with nine main concepts (psychological distress, feeling of rejection) adolescent changes, peer pressure, cultural factors, social factors, psychological factors, lack of education and awareness and family factors); 2) Manifestations of risky behavior with three main concepts (anger and violence, addiction, incompatible sexual behaviors) and mechanisms for reducing risky behavior (individual interventions and systemic interventions). These results for successful intelligence texts showed that successful intelligence contains two dimensions: 1) what intelligence is with five concepts (successful intelligence in the individual dimension, successful intelligence in the social dimension, results of intelligence, types of intelligence, upstream processes of intelligence) and 2) the dimension of solutions Achieving successful intelligence with four concepts (analytical intelligence, practical intelligence, wisdom and creative intelligence). In the development section of the package, the hidden goal of this package was to increase cognitive maturity in the form of raising awareness and increasing skills with the help of intelligence strategies. This work was done using the compilation method of Yousefi and Golparour (2023) and the categories of the two analyzes were placed together and combined. The results of this integration ended in an eight-session training package whose goals were based on reducing risky behavior and its strategies were taken from the theory of successful intelligence. The results indicated content validity (CVR=0.98).

Article Cite:

Baramake Z, Fadavi M S, Yousefi Z. (2024). Development of a successful intelligence training package aimed at reducing high-risk behaviors especially for teenagers, *Psychological Dynamics in Mood Disorders*; 2(4): 101-114

[10.22034/pdmd.2024.444922.1054](https://doi.org/10.22034/pdmd.2024.444922.1054)

Creative Commons: CC BY 4.0

تدوین بسته آموزش هوش موفق معطوف به کاهش رفتارهای پرخطر ویژه ی نوجوانان

زهرا برامکه^۱، محبوبه السادات فدوی^{۲*}، زهرا یوسفی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی تربیتی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.
۲. دانشیار، گروه مدیریت آموزش عالی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول).
۳. استادیار، گروه روانشناسی بالینی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

✉ ایمیل نویسنده مسئول: m.fadavi@khuif.ac.ir

اطلاعات نشریه:

دوره ۲، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۲
صفحات: ۱۱۴ - ۱۰۱

تاریخ های مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۰۱
پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰
انتشار: ۱۴۰۲/۱۲/۲۶

واژگان کلیدی:

هوش موفق، رفتارهای پرخطر، نوجوانان، دانش آموزان دختر

هدف از پژوهش حاضر تدوین بسته آموزش هوش موفق معطوف به رفتارهای پرخطر ویژه ی دانش آموزان دختر درگیر رفتارهای پرخطر بود. این پژوهش در بخش تحلیل محتوا از نوع تحلیل محتوای کیفی هیش و شانون (۲۰۰۵) و در بخش تدوین بسته روش تدوین بسته یوسفی و گلپور (۲۰۲۳) بود. محیط این پژوهش کلیه ی متون در زمینه ی رفتارهای پرخطر و هوش موفق استرنبرگ (۲۰۱۹) بود. روش انتخاب متون به روش هدفمند از بین متون مذکور طی ده سال اخیر بود ملاک تعداد متون بر اساس رعایت اصل اشباع داده بود. روش گردآوری اطلاعات از مطالعه ی خط به خط متون، یافتن پاسخ به سوالات مرتبط به هدف و محتوای بسته ی هوش موفق مبتنی بر کاهش رفتار پرخطر بود. نتایج حاصل از تحلیل داده های حاصل از بررسی متون به کمک روش تحلیل محتوای مرسوم هیش و شانون (۲۰۰۵) نشان داد که رفتار پرخطر دارای سه بعد است که عبارتند از (۱) علل رفتار پرخطر با نه مفهوم اصلی (پیشانی روانی، احساس طردشدگی، تغییرات نوجوانی، فشار همسالان، عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی، عوامل روانشناختی، فقدان آموزش و آگاهی و عوامل خانوادگی)؛ (۲) تظاهرات رفتار پرخطر با سه مفهوم اصلی (خشیم و خشونت، اعتیاد، رفتارهای جنسی ناسازگار) و سازوکارهای کاهش رفتار پرخطر (مداخله های فردی و مداخله های سیستمی). این نتایج برای متون هوش موفق نشان داد که هوش موفق حاوی دو بعد است (۱) چپستی هوش با پنج مفهوم (هوش موفق در بعد فردی، هوش موفق در بعد اجتماعی، نتایج هوش، انواع هوش، فرایندهای بالادست هوش) و (۲) بعد راهکارهای دستیابی به هوش موفق با چهار مفهوم (هوش تحلیلی، هوش عملی، خردورزی و هوش خلاق). در بخش تدوین بسته هدف پنهان این بسته افزایش بلوغ شناختی در قالب آگاهی افزایشی و مهارت افزایشی به کمک راهبردهای هوش موفق بود. این کار با استفاده از روش تدوین بسته یوسفی و گلپور (۲۰۲۳) انجام شد و مقولات دو تحلیل در هم جایابی و جای گذاری شده و تلفیق انجام شد. نتایج این تلفیق به یک بسته ی هشت جلسه ای آموزشی ختم شد که اهداف آن مبتنی بر کاهش رفتار پرخطر بود و راهبردهای آن از نظریه هوش موفق برگرفته شد در انتها بسته ی آموزشی به کمک ضریب توافق ارزیابان و توسط متخصصین ارزیابی اعتبار شد که نتایج حاکی از اعتباریابی محتوایی بود (CVR=۰/۹۸).

استناد به مقاله:

برامکه ز، فدوی م، یوسفی ز. (۱۴۰۲). تدوین بسته آموزش هوش موفق معطوف به کاهش رفتارهای پرخطر ویژه ی نوجوانان. پویایی روانشناختی در اختلالات خلقی (۴): ۱۱۴ - ۱۰۱

مقدمه

نوجوانی دوره‌ی مهمی در زندگی انسان به شمار می‌رود و بی شک می‌توان مرحله نوجوانی را به عنوان آستانه شکل‌گیری شخصیت فردی از مهمترین مراحل رشد شخصیت دانست. مرحله‌ای که چه در حیطه تجربی و چه در حیطه نظری نقطه اوجی برای فرد به حساب می‌آید زیرا در همین دوره است که فرد به شناخت بهتری نسبت به موقعیتش در جهان اطراف می‌رسد. تغییرات قابل ملاحظه در مفهوم خود صورت می‌گیرد، بحران هویت را تجربه می‌کند، مسائل و مشکلات عاطفی آنها افزایش می‌یابد از نظر هوشی به مرحله تفکر انتزاعی می‌رسند و ارتباط آنها با گروه‌های همسالان افزایش می‌یابد (بال و همکاران، ۲۰۲۳). در تمام فرهنگ‌ها ایجاد هویت یکی از شرایط اساسی شکل‌گیری شخصیت مورد پذیرش جامعه است. بررسی تحقیقات نشانگر آن است که افراد به کمک هویت است که به تدوینی از خویشتن می‌رسند و اگر این تعریف با واقعیت‌های اجتماعی آنها در تعارض باشد حالت‌هایی مثل ناپختگی، فشار روانی، مشکلات رفتاری، تحصیلی و غیره را تجربه می‌کنند (سنکال و همکاران، ۲۰۲۳).

در این دوره تغییرات جسمی و روانی - اجتماعی نوجوان با هیجان‌ات شدید همراه است و بسیاری از دستگاه‌های عصبی یا شناختی که هیجان را کنترل می‌کنند، در ضمن این دوره به رشد می‌رسند؛ غلبه‌ی هیجان در تصمیم‌گیری‌های نوجوان از یک سو و میل و کشش به سوی همسالان باعث می‌گردد تا احتمال وقوع رفتارهای پرخطر در این سن افزایش یابد (وندروکرپژن و همکاران، ۲۰۲۳). در این دوران است که نوجوانان با مسائل و مشکلات متعددی روبه‌رو می‌شوند و یکی از این مشکلات رفتارهای پرخطر است. در جوامع امروز، دوران نوجوانی برای تعدادی از نوجوانان همراه با بروز مشکلات فراوان جسمی، روانی و اجتماعی بوده و پایه بسیاری از رفتارهای پرخطر و آسیب‌های اجتماعی در آنان گذاشته می‌شود. رفتار پرخطر به رفتارهایی گفته می‌شود که احتمال نتایج منفی و مخرب جسمی، روان‌شناختی و اجتماعی را برای فرد افزایش می‌دهد. از آنجایی که عوامل اجتماعی، خانوادگی و اقتصادی نقش مهمی در سوگیری رفتاری افراد ایفا می‌کنند. در صورتی که این عوامل نتوانند نقش خود را به شکل مطلوبی ایفا نمایند، افراد دچار چالش شده و ممکن است فشار ناشی از این چالش‌ها و مشکلات، فرد را به سوی رفتارهای پرخطر (مثلاً فعالیت‌های جنسی، خشونت، مواد مخدر) بکشاند (جسور و همکاران، ۲۰۱۴). حتی رفتارهای پرخطر می‌توانند در برخی موارد به مرگ و بیماری منجر گردند که عمدتاً از سنین نوجوانی و جوانی شروع می‌شود. رفتارهای پرخطر، رفتارهایی هستند که زندگی دیگران را مختل می‌کند و ممکن است به اشخاص و یا اموال آنان آسیب برساند که شامل روابط زودرس با جنس مخالف تخطی از قانون، نظیر تخریب اموال، سرقت، خشونت یا استفاده از سیگار، الکل، مصرف مواد مخدر، فرار از مدرسه، آتش افروزی، و تجاوز به عنف یا تهدید می‌شود. اینگونه رفتارها احتمال نتایج منفی و مخرب جسمی، روان‌شناختی و اجتماعی را برای فرد افزایش می‌دهد (پوزلو و همکاران، ۲۰۲۲).

تاکنون برای کاهش رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان شیوه‌های مختلفی معرفی شده است برای مثال قیصری و همکاران (۲۰۲۱) جغتایی و همکاران (۲۰۲۳) اثربخشی آموزش ذهن آگاهی، ابراهیم تبار گردودباری و همکاران (۲۰۲۱) اثربخشی برنامه پیوند خانواده و بیگی سلحشور (۲۰۲۲) اثربخشی درمان فراتشخیصی یکپارچه‌نگر را بر رفتارهای پرخطر بررسی کرده‌اند. از سوی دیگر برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهند رفتارهای پرخطر با انواع هوش می‌تواند مرتبط باشد از جمله ساندز-لوپز و همکاران (۲۰۲۲) ارتباط بین هوش هیجانی؛ جاگرد و همکاران (۲۰۰۵) ارتباط بین هوش و دانش؛ شهبازی خونیک و همکاران (۲۰۱۸) ارتباط هوش اجتماعی؛ منون و همکاران (۲۰۱۳) رابطه‌ی بین هوش کلامی با رفتارهای پرخطر را نشان داده‌اند.

با توجه به پژوهش‌های مورد اشاره در زمینه ارتباط منفی بین انواع هوش با رفتارهای پرخطر به نظر می‌رسد یکی از مسیرهای سودمند در کاهش و یا پیشگیری از رفتار پرخطر، ارتقای توانمندی‌های شناختی نوجوانان باشد در همین راستا یکی از نظریه‌های سودمند طی بیست سال اخیر نظریه استرنبرگ (۲۰۱۷) از هوش موفق است. طبق نظر وی هوش موفق عبارت است از توانایی فرد برای فرمول‌بندی، اجرا و ارزیابی آنچه که لازم است انجام دهد و مجدد برای زندگی برنامه‌ریزی داشته باشد که شامل چهار تفکر خلاقانه، تحلیلی، عملی و عقلانی می‌شود؛ طبق نظر استرنبرگ (۲۰۱۹) کسی که دارای هوش موفق است توانایی انطباق و تعدیل محیط را دارد به نحوی که بتواند نیازهایش را ارضا کند. همچنین بر خوداری از مولفه‌های مورد اشاره‌ی هوش موفقیت کافی نیست بلکه این‌که فرد بداند کی، چطور و کجا این مولفه‌ها را ترکیب نماید.

طبق نظر استرنبرگ (a, ۲۰۲۰, b, ۲۰۲۰) بعد تحلیلی به توانایی حل مسئله، پردازش اطلاعات به طور موثر و تکمیل وظایف تحصیلی شغلی اشاره دارد؛ بعد خلاقانه به توانایی فرد برای ترکیب دانش و مهارت‌های موجود برای مدیریت موقعیت‌های نو و جدید اشاره دارد؛ هوش عملی یا بافتاری به توانایی انتقال بینش تحلیلی و تظاهرات خلاقانه به شکلی است که به انطباق با محیط کمک می‌کند و باعث می‌گردد تا بتواند راهی را شکل بدهد تا بتواند به اهداف منتخبش برسد؛ در نهایت بعد عقلانی به توانایی فرد برای دانستن زمان به کارگیری تواناییش برای دستیابی به اهدافش، اشاره دارد ضمن اینکه فرد می‌داند اهدافش برای غنای خودش و دنیای بهتر سودمند است. با توجه به محتوای نظریه هوش موفق به نظر می‌رسد این نظریه برای تدوین بسته‌ی آموزشی جهت کاهش رفتار پرخطر مناسب است از سوی دیگر طی سال‌های افزایش قدرت رسانه‌های اجتماعی و فضای مجازی، قدرت همسالان و احتمال وقوع رفتار پرخطر را افزایش می‌دهد و نتایج خطرناک آن برای نوجوان ممکن است تا سال‌های بعد رشد نیز ادامه پیدا کند بنابراین

1 High-risk behaviors

2. Successful intelligence

3. Creative, analytical, practical & wise thinking

4. Contextual

لازم است تا کاهش رفتار پرخطر و پیشگیری از آن بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد از این رو این پژوهش برآن بود تا با توجه به نظریه هوش موفق استرنبرگ بسته آموزشی معطوف به رفتارهای پرخطر را طراحی نماید و کمک سنت پژوهش کیفی به این سؤال پاسخ دهد بسته‌ی هوش موفق معطوف به رفتارهای پرخطر از چه مولفه‌هایی برخوردار است؟

روش پژوهش

روش پژوهش، محیط پژوهش و متون منتخب: با توجه به اینکه موضوع این پژوهش تحلیل نظریه هوش موفق و تحلیل محتوای متون رفتار پرخطر در نوجوانی جهت دستیابی به مفاهیم اصلی نظریه هوش موفق و مفاهیم رفتار پرخطر جهت منطبق سازی آن با بسته‌ی آموزشی هوش موفق معطوف به رفتار پرخطر بود بنابراین به لحاظ روش شناسی این پژوهش از نوع تحقیقات تلفیقی از نوع نظری (باتی، هویت و هافمن، ۲۰۱۴) بود. در ادامه سه مرحله‌ی انجام این پژوهش آمده است:

- ۱- برای تحلیل متون هوش موفق و رفتار پرخطر از تحلیل محتوای^۲ به روش طرح مرسوم^۴ (هیش و شانون، ۲۰۰۵) استفاده شد. این طرح زمانی کاربرد دارد که نظریه‌ها و متون پژوهشی مربوط به موضوع مورد مطالعه موجود باشد (سلوی، ۲۰۱۹) در این پژوهش نیز نظریه هوش موفق و خرده نظریه‌های مربوط به رفتار پرخطر بود و کلیه‌ی کدها و مقوله‌ها به طور مستقیم از متون استخراج شد.
- ۲- سپس برای تطبیق محورهای نظری و مفهومی هر دو سازه ابتدا تیم پژوهش (دانشجو و اساتید راهنما و مشاور) مشخص کردند کدامیک از مفاهیم رفتار پرخطر را در قالبها آموزش بدهند
- ۳- سپس محورهایی از نظریه‌ی هوش موفق را که می‌تواند ابعاد منتخب از رفتار پرخطر را که در مرحله قبل مشخص شده بود را پوشش دهد بدهد توسط تیم پژوهش انتخاب شدند.
- ۴- تهیه بسته آموزشی هوش موفقیت معطوف به کاهش رفتار پرخطر براساس خطمشی‌های APA،
- ۵- اعتباریابی بسته تدوین شده به کمک محاسبه ضریب توافق ارزیابان و اعتباریابی آزمایشی که به علت مطول شدن متن در مقاله‌ای دیگر گزارش شد.

در پژوهش حاضر محیط پژوهش متون مربوط به دو سازه‌ی هوش موفق و رفتارهای پرخطر بود. انتخاب متون برای هر یک از متغیرها تا اشباع داده‌ها ادامه یافت. اشباع داده‌ها پس از پنج الی شش منبع برای هر یک از مباحث نظری به وقوع پیوست با این حال انتخاب متون تا ۱۰ متن افزایش یافت. این متون در بازه زمانی ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۴ مورد بررسی قرار گرفت. ملاک‌های ورود عبارت بودند از: متون اصلی و دسته اول انتخاب شوند که مستقیم به مفهوم مورد نظر پرداخته‌اند، متون مربوط به ده سال اخیر باشد. ملاک‌های خروج عبارت بودند از: متون ناشر معتبر نداشته باشد؛ متن مربوط به پایان نامه‌های دانشجویی کارشناسی باشد. لازم به ذکر است طبق بررسی‌های انجام شده در بانک‌های اطلاعاتی موجود مقاله‌ی چاپ شده‌ای تا زمان نگارش این مقاله در خصوص موضوع مورد نظر به زبان فارسی یا انگلیسی یافت نشد.

جدول ۱. متون منتخب مرتبط با نظریه هوش موفق و رفتار پرخطر بر اساس ملاک‌های ورود و خروج

ردیف	متون مربوط به رفتارهای پرخطر
۱۱	Jessor, R. (2014). Reply Risk Behavior in Adolescence: A Psychosocial Framework for Understanding and Action. In <i>Risks and Problem Behaviors in Adolescence</i> (pp. 2-18). Routledge.
۲۲	Hale, D. R., Fitzgerald-Yau, N., & Viner, R. M. (2014). A systematic review of effective interventions for reducing multiple health risk behaviors in adolescence. <i>American journal of public health, 104</i> (5), e19-e41.

1 - assimilative integration

2 -Bhati, Hoyt, Huffman

3- Content analysis method

4- conventional

5- Hsieh & Shannon

6- Selvi

Vannucci, A., Simpson, E. G., Gagnon, S., & Ohannessian, C. M. (2020). Social media use and risky behaviors in adolescents: A meta-analysis. <i>Journal of adolescence, 79</i> , 258-274.	۳۳
Pozuelo, J. R., Desborough, L., Stein, A., & Cipriani, A. (2022). Systematic review and meta-analysis: Depressive symptoms and risky behaviors among adolescents in low- and middle-income countries. <i>Journal of the American academy of child & adolescent psychiatry, 61(2)</i> , 255-276.	۴۴
Biolcati, R., Mancini, G., & Trombini, E. (2018). Proneness to boredom and risk behaviors during adolescents' free time. <i>Psychological reports, 121(2)</i> , 303-323.	۵۵
Rivas-Koehl, M., Valido, A., Espelage, D. L., & Lawrence, T. I. (2023). Adults and family as supportive of adolescent sexual development in the age of smartphones? Exploring cybersexual violence victimization, pornography use, and risky sexual behaviors. <i>Archives of sexual behavior, 52(7)</i> , 2845-2857.	۶۶
Singh, P. (2023). Emotion regulation difficulties, perceived parenting and personality as predictors of health-risk behaviours among adolescents. <i>Current Psychology, 42(15)</i> , 12896-12911.	۷۷
Champion, K. E., Newton, N. C., Gardner, L. A., Chapman, C., Thornton, L., Slade, T., ... & Mewton, L. (2023). Health4Life eHealth intervention to modify multiple lifestyle risk behaviours among adolescent students in Australia: a cluster-randomised controlled trial. <i>The Lancet Digital Health, 5(5)</i> , e276-e287.	۸۸
Zashchirinskaia, O., & Isagulova, E. (2023). Childhood trauma as a risk factor for high risk behaviors in adolescents with Borderline personality disorder. <i>Iranian Journal of Psychiatry, 18(1)</i> , 65.	۹۹
Maurya, C., & Maurya, P. (2023). Adverse childhood experiences and health risk behaviours among adolescents and young adults: evidence from India. <i>BMC public health, 23(1)</i> , 536.	۱۱۰
	ردیف
Sternberg, R. J. (2015). Successful intelligence: A model for testing intelligence beyond IQ tests. <i>European Journal of Education and Psychology, 8(2)</i> , 76-84.	۱۱
Sternberg, R. J. (2015). Successful intelligence as a framework for understanding cultural adaptation. In <i>Handbook of Cultural Intelligence</i> (pp. 324-335). Routledge.	۲۲
Mitana, J. M. V., Muwagga, A. M., & Ssempala, C. (2018). Assessment for successful intelligence: A paradigm shift in classroom practice. <i>International Journal of Educational Research Review, 4(1)</i> , 106-115.	۳۳
Sternberg, R. J. (2018). Why real-world problems go unresolved and what we can do about it: Inferences from a limited-resource model of successful intelligence. <i>Journal of intelligence, 6(3)</i> , 44.	۴۴
Ferrando, M., Ferrándiz, C., Llor, L., & Sainz, M. (2016). Successful intelligence and giftedness: an empirical study. <i>Anales de Psicología/Annals of Psychology, 32(3)</i> , 672-682.	۵۵
Sternberg, R. J. (2019). A theory of adaptive intelligence and its relation to general intelligence. <i>Journal of Intelligence, 7(4)</i> , 23.	۶۶
Sternberg, R. J. (2017). Intelligence and competence in theory and practice. <i>Handbook of competence and motivation: Theory and application, 9-24</i> .	۷۷

Sternberg, R. J. (2017). Intelligence and competence in theory and practice. *Handbook of competence and motivation: Theory and application*, 9-24. ۸۸

Sternberg, R. J. (2020). Cultural approaches to intelligence. *Human intelligence: An introduction*, 174-201. ۹۹

Sternberg, R. J. (2020). Rethinking what we mean by intelligence. *Phi Delta Kappan*, 102(3), 36-41. ۱۱۰

ابزار پژوهش

به منظور گردآوری داده‌ها از یک پرسشنامه‌ی راهنما و مطالعه‌ی دقیق متون استفاده شد؛ سوالات این پرسشنامه راهنمایی بود که محقق را وادار می‌داشت تا در متون مربوط، بر مفاهیم دو نظریه‌ی پایه در این پژوهش متمرکز باشد و از عبارات‌های کلیدی و مهم یادداشت برداری کند. پس از مشخص شدن منابعی که باید مورد تحلیل قرار می‌گرفتند، این منابع به صورت سطر به سطر مورد مطالعه قرار گرفته، بررسی محتوایی و تحلیل محتوا شده و کدگذاری شدند و به سمع و نظر استاد راهنما و مشاور رسیدند. در این مرحله انسجام و همخوانی داده‌ها به لحاظ معنی و مفهوم با هم بررسی شد و در عین حال تمایزات واضح و مشخصی میان محتوا ایجاد شد. در مرحله بعد، منابع به کمک اساتید راهنما و مشاور، مورد مطالعه و بررسی دقیق قرار گرفت و مضامین به دست آمده، بازنگری شدند. لازم به ذکر است داده‌ها هم‌زمان با گردآوری آن‌ها تحلیل می‌شد، یعنی تعامل متقابل بین آنچه که دانسته می‌شود و آنچه باید دانسته شود و برگشت بین داده‌ها و تحلیل رخ داد، این کار جوهر دستیابی به روایی و پایایی است (سالدان، ۲۰۲۱). در این پژوهش نیز گردآوری و تحلیل هم‌زمان داده‌ها و حرکت مکرر رفت و برگشتی بین داده‌ها و کدها انجام شد. همچنین جهت رعایت اعتبار و پایایی نتایج نکات زیر بر اساس نظر رز و جانسون (۲۰۲۰) به شرح زیر رعایت شد:

سودمندی: مفید بودن معیاری است، که نشان‌دهنده آن است، که یافته‌های حاصل از پژوهش کیفی، سودمند و روشن‌کننده پژوهش مورد مطالعه است و با توجه به این که هدف این پژوهش، دستیابی مشاوره‌ی پیش از ازدواج تلفیقی دو نظریه بود پس می‌تواند در جهت آگاهی‌دهی به مشاوران خانواده و مراجعان در جهت بهبود مشاوره‌ی پیش از ازدواج مفید و مؤثر باشد.

تمامیت زمینه‌ای: منظور از ملاک تمامیت زمینه‌ای آن است که پدیده تحت مطالعه با توجه به زمینه مورد بررسی مطالعه شود و به منظور رعایت این هدف در پژوهش حاضر تمامی متغیرها مدنظر قرار گرفت تا زمینه مورد بررسی را کامل‌تر توصیف نماید.

موقعیت محقق: منظور از ملاک محقق در اعتباریابی آن است که محقق با درک جایگاه خویش تأثیر ناآگاهانه بر تفسیر متون نداشته باشد. در این پژوهش محقق تلاش کرد، تا با آگاهی از جایگاه خویش، از هر گونه سوگیری در انتخاب آزمودنی‌ها، تحلیل و تفسیر مصاحبه‌ها پرهیز نماید، همچنین با کمک گرفتن از یک متخصص دیگر در تحلیل‌ها، از هر گونه تأثیر ناآگاهانه بر تفسیرها و تحلیل‌ها بپرهیزد.

روش گزارش: منظور از ملاک سبک گزارش، سبکی است که سایر متخصصان و بهره‌برداران از آن به خوبی بتوانند نتایج پژوهش را درک کنند. در این پژوهش تلاش شد تا گزارش‌های کیفی به شکل جدول و نموداری درآید تا فهم آن آسان گردد.

سه‌سوسازی محققین: منظور از سه‌سوسازی محققین آن است که افراد مختلف کدگذاری و تحلیل داده‌ها را انجام دهند. در این پژوهش مصاحبه توسط محقق کدگذاری و تحلیل داده‌ها توسط محقق، استاد راهنما و یک متخصص کدگذاری پژوهش‌های کیفی انجام شد.

روش اجرا و تحلیل داده‌ها

در کل به طور خلاصه به منظور تحلیل داده‌ها در بخش اول از روش تحلیل محتوای مرسوم هیش و شانون (۲۰۰۵) استفاده شد که شامل پنج مرحله است: کلیه واحدهای مفهومی متون منتخب استخراج شد؛ کلیه زیر مفاهیم مفاهیم اصلی استخراج شد. کلیه مفاهیم در قالب طبقات و سپس کدها شکل گرفتند؛ به منظور بررسی همسانی کدبندی‌ها و مقوله‌بندی‌ها با متون و نظریه‌ها، مفاهیم مستخرج توسط استاد راهنما و مشاور پیش بررسی شد؛ اعتبار و پایایی کدبندی توسط کلیه اعضای تیم پژوهشی به جز دانشجو انجام شد (متخصصین)؛ نتیجه‌گیری بر اساس کدبندی و مقوله‌بندی‌ها.

برای بخش دوم یعنی قسمت گام به گام تدوین بسته از روش یوسفی و گلپور (۲۰۲۳) به نقل از راکی و همکاران، (۲۰۲۳) استفاده شد که عبارت بودند از انتخاب مفهوم یا مفاهیم مناسب برای آموزش به دانش‌آموزان از تحلیل محتوای رفتار پرخطر در نوجوانی، گام دوم، انتخاب مفاهیم پوشش دهنده مفاهیم کاهش‌دهنده رفتار پرخطر از تحلیل محتوای هوش موفق، گام سوم جاگذاری و مرتبط سازی مفاهیم رفتار پرخطر در بطن مفاهیم هوش موفق، گام چهارم تطبیق مفاهیم هوش موفق با آموزش‌های کاهنده رفتار پرخطر، گام پنجم مشخص سازی تعداد جلسات و زمان مورد نیاز برای هر جلسه، گام ششم تدوین و آماده سازی محتوای بسته‌ی آموزشی، اعتباریابی فرآیند و محتوای بسته‌ی آموزشی توسط متخصصین نوجوانی و روانشناسی شناختی بود؛ لازم به ذکر است پنجم گام اول توسط اساتید راهنما و مشاور انجام شد.

نتایج بخش اول تحت عنوان خلاصه‌ی تحلیل محتوا در بخش اول در جدول (۲) در ادامه آمده است که حاصل ۸۰ کدبندی اولیه از هوش موفق و ۷۵ کدبندی اولیه از مفهوم رفتار پرخطر بود.

به منظور پاسخگویی به این سؤال از روش تحلیل محتوای مرسوم هیش و شانون (۲۰۰۵) استفاده شد و برای تدوین بسته از روش تدوین بسته یوسفی و گلپور (۲۰۲۳) استفاده شد که به مراحل آن در فصل سوم اشاره شد. خلاصه‌ی تحلیل محتوا در ادامه آمده است:

در کل به طور خلاصه به منظور تحلیل داده‌ها در بخش اول از روش تحلیل محتوای مرسوم هیش و شانون (۲۰۰۵) استفاده شد که مراحل آن به شرح زیر است:

- ۱) کلیه واحدهای مفهومی متون منتخب استخراج شد؛
- ۲) در این مرحله متون خط به خط مطالعه شد و واحدهای مفهومی به شکل کدبندی اولیه استخراج شد، ۳) به منظور بررسی همسانی کدبندی‌ها و مقوله‌بندی‌ها با متون، مفاهیم مستخرج توسط استاد راهنما و مشاور پیش بررسی شد؛
- ۴) اعتبار و پایایی کدبندی توسط کلیه اعضای تیم پژوهشی به جز دانشجو انجام شد (متخصصین)؛ به این ترتیب که پاراگرافهای مستخرج از متون به همراه کدبندی به نظر اساتید راهنما و مشاور و یک متخصص تحلیل کیفی رسید
- ۵) نتیجه‌گیری بر اساس کدبندی و مقوله‌بندی‌ها توسط اساتید راهنما، مشاور و متخصص کیفی تایید شد و مفاهیم و خرده مفاهیم ارائه شد. حاصل چهار مرحله‌ی اولیه و اتمام مرحله پنجم در جدول ۱ برای رفتارهای پرخطر آمده است.

جدول ۲. تحلیل محتوای متون میل به رفتار پرخطر به شیوه‌ی هیش و شانون (۲۰۰۵)

ابعاد	مفاهیم اصلی	خرده مفاهیم	کدبندی
			اختلالات خوردن ناشی از پریشانی روانی
		دشواری در خوردن	اختلالات خوردن شیوه مقابله با پریشانی روانی
		دشواری در توجه و تمرکز	بی نظمی در خورد و خوراک
احساس پریشانی		دشواری در توجه و تمرکز	دشواری در توجه و تمرکز نشخوار فکری
		مشکلات تحصیلی	ضعف در پیشرفت تحصیلی اهمال-کاری
		تنش	پریشانی روانی تشدید کننده تنش مشکلات سلامت روان ناشی از پریشانی روانی
		علائم روانی اجتماعی	ارتباطات ضعیف تعارضات ارتباطی خودکارآمدی ضعیف
علل		میل به رابطه و ناتوانی از برقراری رابطه	ورود به رابطه و ناتوانی از حفظ آن اضطراب ارتباط
		احساس طردشدگی	احساس منزوی شدن توسط دیگران سوگیری شناختی به سوی طردشدگی
		حساسیت بین فردی	توجه به جزئیات رابطه جستجوی مستندات طردشدگی
		تغییرات جسمانی	افزایش فعالیت غدد درون ریز بلوغ جنسی تولید اسپرم در پسران آزادسازی تخمک در دختران
		تغییرات نوجوانی	دست کم گرفتن خطر استدلال مبتنی بر احساس
		فشار منفی همسالان	فشار کلامی مستقیم

فشار غیر کلامی مستقیم			
فشارهای غیر کلامی غیر مستقیم	فشارهای غیر مستقیم		
فشارهای کلامی مستقیم			
نداشتن مهارت نه گفتن در مقابل فشار همسالان	نداشتن مهارت		
نداشتن مهارت جراتمندی		کمبود آموزش و مهارت	
نداشتن مهارت حل مسئله			
نداشتن آگاهی از عواقب رفتار پرخطر	نداشتن آگاهی		
نداشتن آگاهی از چگونگی مدیریت خود			
اجتناب از موقعیت‌هایی که نیاز به مسئولیت پذیری دارد	بی نظمی هیجانی		
نشخوار فکری			
مشکلات مربوط به عزت نفس و اعتماد به نفس	مشکلات سلامت روان	عوامل روانشناختی	
اضطراب و افسردگی	قدرت شناختی ضعیف		
ضعف در پیش بینی عواقب			
ضعف در تحلیل و استدلال			
قدرت رسانه‌های اجتماعی	فرهنگ		علل
پسندیده بودن رفتار پرخطر در فرهنگ نوجوانی			
سبک دلبستگی نایمن نوجوان با والدین			
تعارضات زناشویی	خانواده	عوامل غیر فردی	
جو نامعتبر ساز خانوادگی برای نوجوان			
تحصیلات پایین والدین			
محیط اجتماعی حاشیه‌ی شهر	محیط اجتماعی		
محیط اجتماعی مشوق رفتار پرخطر			
در آمد پایین یا ضعیف والدین	علل اجتماعی اقتصادی		
درآمد ناپایدار و متغیر خانواده			
آسیب رسانی به اشیاء	تظاهرات رفتار پرخطر متوجه دیگران		
رفتارهای خارج از کنترل	خشم و خشونت		
حضور در باندهای خلاف			
اعتیادهای رفتاری			
اعتیاد به سیگار	اعتیاد	تظاهرات رفتاری معطوف به خود	
اعتیاد به الکل			
اعتیاد به سایر مواد			
رفتارهای جنسی زودرس	رفتارهای جنسی	تظاهرات رفتاری مربوط به خود و دیگران	
رفتارهای جنسی غیر محافظت شده	ناسازگار		
تعیین اهداف			
توانایی کنترل تکانه‌ها	مدیریت خود	سازوکارهای کاهش رفتارهای پرخطر	
ایجاد و حفظ انگیزه برای دستیابی به اهداف		مداخلات فردی	
اصلاح خودگویی			
پذیرش،			

آموزش هیجان	تنظیم	انتخاب موقعیت، تعدیل موقعیت، توسعه شناختی و تغییر توجه
آموزش مهارت- های ارتباطی	آموزش نه گفتن	آموزش جراتمندی
مداخلات سیستمی	مداخله خانوادگی	تقویت انسجام خانواده بهبود ارتباط با والدین
	مداخله اجتماعی	بهبود ارتباط با مدرسه بهبود محیط اجتماعی- خانوادگی

همانگونه که در جدول ۴-۱ مشاهده می‌گردد از تحلیل محتوا سه بعد استخراج شد که عبارت بودند از ۱) علل رفتار پرخطر با هفت مفهوم اصلی (پریشانی روانی، احساس طردشدگی، تغییرات نوجوانی، فشار همسالان، فقدان آموزش و مهارت، عوامل روانشناختی و عوامل غیرفردی)؛ ۲) تظاهرات رفتار پرخطر با سه مفهوم اصلی (خشم و خشونت، اعتیاد، رفتارهای جنسی ناسازگار) و سازوکارهای کاهش رفتار پرخطر (مداخله‌های فردی و مداخله‌های سیستمی). شکل ۴-۱ نگاره‌ی تحلیل محتوای متون میل به رفتار پرخطر را نشان میدهد.

در ادامه نتایج حاصل از تحلیل متون هوش موفق آمده است. جدول ۲ نتایج تحلیل محتوا را برای نظریه‌ی هوش موفق نشان می‌دهد.

جدول ۳. تحلیل محتوای نظریه هوش موفق بر طبق روش هیش و شانون (۲۰۰۵)

ردیف	مفاهیم اصلی هوش موفق	نظریه خرده مفاهیم	کدبندی
			تولید عقاید جدید
			سبک و سنگین کردن عقاید
		هوش موفق در بعد فردی	توانایی عملی کردن عقاید
	آثار هوش موفق		آینده‌نگری در تصمیم‌گیری
			کسب صلاحیت‌های انطباقی
			تعیین اهداف معنادار
چیستی هوش موفق			جبران نقاط قوت بر اساس نقاط ضعف
		هوش موفق در بعد اجتماعی	قدرت فهم جامعه و فرهنگ
			ایجاد تعادل بین اهداف فردی و جمعی
			مقابله با مشکلات بشری
		شناخت	طرح ریزی
			ارزیابی تفکر
	فرآیندهای هوش موفق	مکمل	فرآیندهای اجرای
		عملیات	نظارت بر روند عمل
			ارزیابی عمل و فعالیت
			تولید و طراحی
		مهارت‌ها	اختراع و آفرینش
			بازتعریف مسئله
	هوش خلاق		عرضه راه حل
			شناخت توانمندی‌ها و ضعف‌ها
		نگرش	کسب خودکارآمدی
			تحمل ابهام

رشد مداوم

داشتن حرف نو

ادامه جدول ۲: تحلیل محتوای نظریه هوش موفق بر طبق روش هیش و شانون (۲۰۰۵)

مقایسه و مقابله موقعیت‌ها	مهارت	هوش تحلیلی
ارزیابی، نقد و توضیح		
شناخت مسئله و تعریف آن	نگرش	
راه حل یابی برای مسئله		راهکارهای دستیابی به هوش عملی
اجرا، استفاده و کاربرد	مهارت	
کاربرد آموخته‌ها در تطبیق با بافت		
تمرکز داشتن	نگرش	هوش موفق
برقراری ارتباط بین دانسته‌ها و عمل در موقعیت		خردورزی
تفکر گفتگویی با در نظر گرفتن افراد، زمان و مکان	مهارت	
تفکر جدلی با در نظر گرفتن افراد، زمان و مکان		
تفکر متعادل با در نظر گرفتن افراد، زمان و مکان	نگرش	
توجه به منافع جمعی		
توجه به بافت و فرهنگ	نگرش	

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود از تحلیل محتوای هوش موفق دو بعد اصلی (۱) چستی هوش با پنج مفهوم (انواع هوش موفق، نتایج هوش موفق، فرآیندهای مکمل هوش موفق) و (۲) بعد راهکارهای دستیابی به هوش موفق با چهار مفهوم (هوش تحلیلی، هوش عملی، خردورزی و هوش خلاق) استخراج شد.

در بخش دوم به منظور تدوین بسته از روش شش مرحله‌ای یوسفی و گلپور (۲۰۲۳) استفاده شد که در ادامه آمده است.

گام اول: در این مرحله تیم پژوهش مفاهیم و خرده مفاهیم مستخرج از تحلیل محتوای میل به رفتار پرخطر را چندین بار بررسی کردند و از بین مفاهیم مستخرج رفتار پرخطر، علل (استدلال احساسی در نوجوانی، روابط ضعیف، فشار همسالان و عوامل روانشناختی) و تظاهرات و کلیه‌ی خرده مفاهیم آن را انتخاب کردند و از سازوکارهای کاهنده‌ی رفتار پرخطر مداخلات فردی را انتخاب کرد زیرا آموزش‌ها ویژه‌ی نوجوانان بود و هیچ گروه یا سیستم دیگری در آموزش‌ها حضور نداشت.

گام دوم: در این مرحله تیم پژوهش مفاهیم و خرده مفاهیم مستخرج از تحلیل محتوای هوش موفق را چندین بار بررسی کردند و از بین مفاهیم مستخرج سازوکارهای افزایش هوش موفق را انتخاب کردند.

گام سوم: در این دو مرحله تیم پژوهش مفاهیم و خرده منتخب از رفتار پرخطر را در هوش موفق جایگزین نمایند کردند به این ترتیب علل رفتار پرخطر و تظاهرات آن را در هوش تحلیلی جایگزین و با آن مرتبط شد و شیوه‌های کاهنده‌ی رفتار پرخطر را در آموزش‌های هوش تحلیلی، هوش خلاق، هوش عملی و خردورزی گنجانده‌اند.

گام چهارم: در این مرحله تیم پژوهش مشخص سازی تعداد جلسات و زمان مورد نیاز برای هر مبحث و اولویت بندی مبحث را مشخص کردند و تصمیم بر آن شد تا علل و تظاهرات در قالب هوش تحلیلی هر یک دو جلسه را به خود اختصاص دهد و شش جلسه به مداخلات فردی برای کاستن رفتارهای پرخطر در قالب آموزه‌های هوش تحلیلی، خلاق، عملی و خردورزی اختصاص دادند. در این مرحله مشخص شد که زمان هر جلسه، صد و بیست دقیقه به همراه یک استراحت ده دقیقه‌ای باشد.

گام پنجم: گام ششم تدوین و آماده سازی محتوای بسته‌ی آموزشی براساس خط‌مشی‌های APA (تعاریف رفتاری، تعیین اهداف، راهبردها و فنون برای هر جلسه) تحت نظارت اساتید راهنما و مشاور.

گام ششم: در این مرحله اعتباریابی فرآیند و محتوای بسته‌ی آموزشی توسط متخصصین نوجوانی و روانشناسی شناختی انجام شد. جدول ۳ محتوا و فرآیند بسته‌ی آموزش هوش موفق معطوف به کاهش رفتار پرخطر را نشان می‌دهد.

جدول ۳. خلاصه بسته‌ی آموزش هوش موفق معطوف به کاهش رفتار پرخطر

جلسه هدف، محتوا، فنون، تکلیف

جلسه اول	<p>هدف: آشنایی با مهمترین خطرات نوجوانی و مسئله رفتار پرخطر و نقش شناخت و هوش در ارتکاب آن در قالب معرفی هوش موفق با تاکید هوش تحلیلی</p> <p>محتوا: آشنایی با رفتار پرخطر و نقش شناخت در وقوع اینگونه رفتارها، در قالب مقایسه و مقابله رفتار پرخطرنا سالم با رفتار پرخطر سالم، ارزیابی و قضاوت و نقد نتایج رفتار پرخطر و در نهایت توضیح چرایی رفتار پرخطر با توجه به استدلال احساسی در نوجوانی، روابط ضعیف، با تاکید بر فشار همسالان و عوامل روانشناختی</p> <p>فنون: ایجاد انگیزه، سوال پرسیدن، ارتقای قدرت تحلیل، توجه به نتیجه عمل در آینده</p> <p>تکلیف: نظارت من بر موقعیت‌های پرخطر زندگی با توجه به ابعاد هوش موفق</p>
دوم	<p>هدف: آشنایی با تظاهرات رفتار پرخطر و تنظیم هیجان به عنوان عامل بازدارنده از وقوع رفتار پرخطر</p> <p>محتوا: شناخت تظاهرات رفتار پرخطر در قالب هوش تحلیلی، قضاوت و ارزیابی رفتارهای گوناگون نوجوانی با تاکید بر خشونت، رفتار با جنس مخالف و اعتیادهای رفتاری.</p> <p>فنون: آگاهی افزایی و استفاده از ابعاد هوش موفق</p> <p>تکلیف: تکمیل کاربرگ خودشناسی در زمینه تظاهرات به رفتار پرخطر و تنظیم هیجان بر اساس تقویت هوش موفق</p>
سوم	<p>هدف: آموزش تنظیم هیجان سازگار در قالب چهار بعد هوش موفق (خلاق، تحلیلی، عملی و خردورزی)</p> <p>محتوا: آموزش تنظیم هیجان به کمک انتخاب موقعیت و تعدیل موقعیت، توسعه شناختی و تغییر توجه برای پیشگیری از وقوع رفتار پرخطر به کمک راهبردهای هوش موفق</p> <p>فنون: فنون توسعه شناختی، انتخاب موقعیت، تعدیل موقعیت و تغییر توجه</p> <p>تکلیف: نظارت بر تنظیم هیجان بر اساس هوش موفق جهت پیشگیری از وقوع رفتار پرخطر</p>
چهارم	<p>هدف: آموزش مدیریت خود در قالب تعیین اهداف و کنترل تکانه جهت کاهش رفتار پرخطر در زمینه‌ی اعتیادهای رفتاری با توجه به چهار بعد هوش موفق (خلاق، تحلیلی، عملی و خردورزی)</p> <p>محتوا: اعضای گروه با اهمیت هدفمندی و نحوه‌ی انجام آن در زندگی آشنا شوند و بیاموزند که کنترل تکانه جهت دستیابی به اهداف تعیین شده برای دستیابی به مدیریت خود برای پیشگیری از رفتار پرخطر به کمک ابعاد هوش چگونه است.</p> <p>فنون: آگاهی افزایی، آموزش فنون هدف‌گذاری و کنترل تکانه‌های مزاحم در هدفمندی</p> <p>تکلیف: تکمیل کاربرگ نظارت بر مدیریت خود با توجه به اهداف و کنترل تکانه به کمک ابعاد هوش موفق</p>
پنجم	<p>هدف: آشنایی با چگونگی حفظ انگیزه و نظارت بر خود برای دستیابی به مدیریت خود جهت کاهش رفتار پرخطر به خصوص اعتیادهای رفتاری بر اساس ابعاد هوش موفق</p> <p>محتوا: اعضای گروه با چگونگی حفظ انگیزه و نظارت بر دستیابی به اهداف آشنا شوند تا از این طریق رفتار رهاسازی در بین آنان کاهش یابد و همچنین احتمال وقوع رفتار پرخطر نیز کاهش یابد.</p> <p>فنون: آگاهی و مهارت افزایی در زمینه‌ی انگیزش، هدفمندی و نظارت</p> <p>کاربرگ شماره پنج: کاربرگ نظارت بر انگیزش و دستیابی به اهداف جهت کاهش رفتار پرخطر با توجه به ابعاد هوش موفق</p>
ششم	<p>هدف: آموزش مهارت مقابله با احساس تنهایی و بهبود عزت نفس جهت پیشگیری از رفتارهای پرخطر در قالب ابعاد هوش موفق</p> <p>محتوا: اعضای گروه با احساس تنهایی و شیوه‌های مقابله با آن (توسعه خود، بهبود عزت نفس و گسلش از افکارمنفی) به کمک راهبردهای هوش تحلیلی، هوش خلاق، هوش عملی و خردورزی.</p> <p>فن: آگاهی افزایی و مهارت افزایی در زمینه توسعه خود، عزت نفس و گسلش از افکار، فنون هوش موفق</p> <p>کاربرگ: تکمیل کاربرگ شماره ۶ برای مقابله با احساس تنهایی به کمک توسعه خود، بهبود عزت نفس و گسلش فکر</p>

ادامه جدول ۴. خلاصه بسته‌ی آموزش هوش موفق معطوف به کاهش رفتار پرخطر

هدف: آموزش مهارت همدلی و نه گفتن جهت بهبود و کنترل فشار همسالان با هدف کاهش رفتارهای پرخطر به کمک فنون هوش موفق	
محتوا: نوجوانان با دو مهارت مهم همدلی و نه گفتن، جهت بهبود احساس تنهایی و در نتیجه کاهش رفتار پرخطر به کمک ابعاد هوش موفق آشنا شوند	هفتم
فنون: آگاهی و مهارت افزایشی در زمینه‌ی همدلی، نه گفتن و فنون هوش موفق	
تکلیف: تکمیل کاربرد نظارت بر مهارت همدلی و نه گفتن با هدف کاهش رفتار پرخطر و با توجه به ابعاد هوش موفق	
هدف: آشنایی با مهارت حل مسئله، مرور و تمرین راهبردها و فنون کاهش رفتار پرخطر آموخته شده در جلسات پیشین در قالب ابعاد هوش موفق	
محتوا: نوجوانان با مهارت حل مسئله آموزش می‌بینند و مهارت‌های آموخته شده‌ی قبلی برای کاهش رفتار پرخطر را مجدد بر اساس ابعاد هوش موفق تمرین می‌کنند.	هشتم
فنون: آگاهی و مهارت افزایشی در زمینه‌ی حل مسئله و فنون هوش موفق	

همانگونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود محتوای آموزشی هشت جلسه را در بر می‌گیرد که محورهای آن مهارت یابی و آگاهی افزایشی جهت کاهش رفتار پرخطر و راهبردهای آن برگرفته از هوش موفق است.

به منظور اعتباریابی این بسته آموزشی هفت متخصص در حوزه‌ی نوجوانی و شناخت به ارزیابی این بسته آموزشی در دو محور پرداختند (۱) فرآیند بسته، زمان، اهداف و موضوعات هر جلسه و (۲) دیگری محتوای بیسپهر هر جلسه بود به این ترتیب آموزشی به همراه فرم ارزیابی محتوا و فرآیند آموزشی در اختیار متخصصین حوزه روانشناسی قرار گرفت و از آنان خواسته شد تا بسته آموزشی را از نظر اهداف، فنون و بودجه بندی زمان مطالعه کنند. سپس ضریب CVR محاسبه شد و $CVR=0/98$ به دست آمد. که حاکی از ضریب توافق ارزیابان بود. بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف تدوین بسته هوش موفق معطوف به کاهش رفتار پرخطر انجام شد از این رو پژوهش از نوع کیفی از نوع تحلیل محتوای کیفی هیش و شانون (۲۰۰۵) بود که طی روند آن متون مربوط به رفتار پرخطر و هوش موفق تحلیل شد و سپس با استفاده از روش یوسفی و گلپور (۲۰۲۳) مقولات دو تحلیل در هم جابجایی و جای‌گذاری شده و تلفیق شدند. نتایج این تلفیق به یک بسته‌ی هشت جلسه‌ای آموزشی ۱۲۰ دقیقه‌ای ختم شد که اهداف آن کاهش رفتار پرخطر و راهبردهای آن از نظریه هوش موفق برگرفته شد در انتها بسته‌ی آموزشی به کمک ضریب توافق ارزیابان، ارزیابی شد که نتایج حاکی از اعتباریابی محتوایی بود لازم به ذکر است که اعتبار اجرایی و آزمایشی این پژوهش نیز بررسی و تایید شد که در این مقال فرصت ارائه آن نیست.

تا کنون پژوهشی به تدوین چنین بسته‌ای نپرداخته است که بتوان همسویی نتایج این پژوهش را با سایر پژوهش‌ها بررسی کرد چون ماهیت اکتشافی دارد.

به منظور پاسخگویی به این سوال از تحلیل محتوای هیش و شانون (۲۰۰۵) استفاده شد. نتایج نشان داد که رفتار پرخطر دارای سه بعد است که عبارتند از (۱) علل رفتار پرخطر با نه مفهوم اصلی (پیشانی روانی، احساس طردشدگی، تغییرات نوجوانی، فشار همسالان، عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی، عوامل روانشناختی، فقدان آموزش و آگاهی و عوامل خانوادگی)؛ (۲) تظاهرات رفتار پرخطر با سه مفهوم اصلی (خشم و خشونت، اعتیاد، رفتارهای جنسی ناسازگار) و سازوکارهای کاهش رفتار پرخطر (مداخله‌های فردی و مداخله‌های سیستمی). این نتایج برای متون هوش موفق نشان داد که هوش موفق حاوی دو بعد است (۱) چپستی هوش با پنج مفهوم (هوش موفق در بعد فردی، هوش موفق در بعد اجتماعی، نتایج هوش، انواع هوش، فرآیندهای بالادست هوش) و (۲) بعد راهکارهای دستیابی به هوش موفق با چهار مفهوم (هوش تحلیلی، هوش عملی، خردورزی و هوش خلاق). سپس مولفه‌های بسته بر اساس روش یوسفی و گلپور (۲۰۲۳) انتخاب شد و از بین مفاهیم مستخرج از رفتار پرخطر، علل (استدلال احساسی در نوجوانی، روابط ضعیف، فشار همسالان و عوامل روانشناختی) و تظاهرات و خرده مفاهیم آن انتخاب شد و از سازوکارهای کاهنده‌ی رفتار پرخطر مداخلات فردی انتخاب شد زیرا آموزش‌ها ویژه‌ی نوجوانان بود.

تا کنون پژوهشی به تدوین چنین بسته‌ای نپرداخته است که بتوان همسویی نتایج این پژوهش را با سایر پژوهش‌ها بررسی کرد چون ماهیت اکتشافی دارد.

در توضیح و تبیین محتوای این بسته می‌توان گفت این نتایج نشان می‌دهد که رفتار پرخطر دارای سه بعد علل، تظاهرات و سازوکارهای کاهنده رفتار پرخطر بود. با توجه به اینکه هدف این بسته کاهش رفتار پرخطر بود هر سه بعد برای ورود به محتوای آموزشی انتخاب شدند، دو بعد علل و تظاهرات، برای آگاهی افزایشی نوجوان از ماهیت و شناخت بیشتر در زمینه‌ی رفتار پرخطر و بعد کاهش رفتار پرخطر نیز که در راستای هدف این پژوهش بود وارد بسته آموزشی شدند. طبق جلسات گفتگو بین تیم پژوهش از علل رفتار پرخطر، عللی انتخاب شدند که نوجوان می‌توانست به کمک هوش موفق آنها

را کاهش دهد که عبارت بودند از استدلال احساسی در نوجوانی، روابط ضعیف، فشار همسالان و عوامل روانشناختی و همه‌ی خرده مفاهیم تظاهرات را انتخاب کردند و همانگونه که پیش از این اشاره شد از سازوکارهای کاهنده‌ی رفتار پرخطر مداخلات فردی را انتخاب کردند زیرا آموزش‌ها ویژه‌ی نوجوانان بود و مداخله روی سایر گروه‌های درگیر با نوجوان نبود.

همچنین تحلیل محتوای کیفی هوش دو بعد چستی هوش با پنج مفهوم (هوش موفق در بعد فردی، هوش موفق در بعد اجتماعی، نتایج هوش، انواع هوش، فرآیندهای بالادست هوش) و ۲) بعد راهکارهای دستیابی به هوش موفق با چهار مفهوم (هوش تحلیلی، هوش عملی، خردورزی و هوش خلاق) را نشان داد که در این بخش نیز طی جلسات و بررسی‌های متعدد ابعاد هوش و آموزش فنون آن برای تقویت قدرت شناخت و در نتیجه انتخاب رفتار صحیح انتخاب شدند چرا که بسیاری از پژوهش‌ها لزوم بلوغ شناختی را برای کاهش رفتار پرخطر موثر می‌دانند (اورکی و همکاران، ۲۰۲۰؛ پیلینگ و رنیز، ۲۰۱۸؛ دایان و همکاران، ۲۰۱۰).

در واقع هدف پنهان این بسته افزایش بلوغ شناختی در قالب آگاهی‌افزایی و مهارت‌افزایی بود. به این ترتیب در فرآیند این هشت جلسه که دو هدف کلی آگاهی‌افزایی و مهارت‌افزایی برای کاهش رفتار پرخطر بر طبق چهار بعد هوش تحلیلی، خلاق، عملی و خردورزی را در بر می‌گرفت و چهار هدف جزئی داشت که عبارت بودند از شناخت رفتار پرخطر (علل و تظاهرات) و کاهش رفتار پرخطر (تفکر انتقادی، بهبود روابط و بهبود تنظیم هیجان) و راهبردهای هر جلسه از نظریه هوش موفق و چهار بعد هوش منتخب بود. در نهایت برای یادگیری عمیق‌تر هر جلسه کاربرگی ارائه می‌شد که شرکت‌کنندگان تا جلسه بعد آن را تکمیل می‌کردند.

همانگونه که پیش از این اشاره شد به منظور آماده‌سازی بسته از روش هفت مرحله‌ای یوسفی و گلپرور (۲۰۲۳) استفاده شد به این ترتیب علل رفتار پرخطر و تظاهرات آن را در هوش تحلیلی از هوش موفق جایگزین و به آن مرتبط شد و شیوه‌های کاهنده‌ی رفتار پرخطر در آموزش‌های هوش تحلیلی، هوش خلاق، هوش عملی و خردورزی گنجانده شد. در نهایت محورهای بسته مربوط به شناخت رفتار پرخطر و بهبود آن بود و راهبردهای دستیابی به اهداف از نظریه هوش موفق بود. برای ساختار بسته با توجه به مدل APA از ارائه بسته‌های آموزشی درمانی شامل تعاریف رفتاری، اهداف کلی، خرده اهداف و فنون و راهبردهای دستیابی به خرده اهداف و تکالیف تکمیلی استفاده شد. در کل ساختار بسته آموزشی به لحاظ فرآیند و قالب بندی مرتبط به روش APA و محتوای آن برگرفته از بخش کیفی و تحت نظر استاد راهنما و مشاور تهیه شد و به تایید هفت مشاوره نوجوان رسید. در تبیین اعتبار محتوای بسته آموزشی می‌توان گفت در وهله اول مراحل استخراج بسته‌ی آموزشی به شکل دقیق و معتبر اجرا شد و سپس طرح آموزش مستخرج به شکل دقیق مبتنی بر هدف، محتوا و تکالیف طراحی شد. در واقع نحوه‌ی آماده‌سازی بخش کیفی، آماده‌سازی نتایج و طرح آموزشی و طراحی جدول به سبک طرح‌های آموزشی APA بود همچنین آماده‌سازی کاربرگه برای هر جلسه متناسب با محتوای آموزشی کمک کرد تا هم محتوا و هم قالب اجرا مورد تایید مشاوران نوجوان قرار گیرد و اعتبار محتوا تایید گردد. در کل با توجه به این نتایج پیشنهاد می‌شود مشاوران مدرسه و نوجوان می‌توانند از این بسته برای کاهش رفتار پرخطر بهره ببرند.

قدردانی

این پژوهش مستخرج از رساله‌ی دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد است بر خودم لازم می‌دانم از مشاوران نوجوان و روانشناسان شناختی که ما را در انجام این پژوهش یاری رساندند کمال تشکر و قدردانی را داشته باشیم.

References

- Ball, J., Gruzca, R., Livingston, M., Ter Bogt, T., Currie, C., & de Looze, M. (2023). The great decline in adolescent risk behaviours: Unitary trend, separate trends, or cascade?. *Social science & medicine*, 317, 115616.
- Bhati, K. S., Hoyt, W. T., & Huffman, K. L. (2014). Integration or assimilation? Locating qualitative research in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 11(1), 98-114.
- Ebrahimitabar Gerdroodbari E, Emadian S O, Mirzaeian B. The effectiveness of family education classes on parental bonding and high-risk behaviors among adolescents. *EBNESINA* 2021; 23 (3) :43-51
- Ferrando, M., Ferrándiz, C., Llor, L., & Sainz, M. (2016). Successful intelligence and giftedness: an empirical study. *Anales de Psicología/Annals of Psychology*, 32(3), 672-682.
- Gheisari Z, Sahebdel H, Ebrahimpour M. Effectiveness of Motivational Psychotherapy on High-Risk Behaviors (Violence and Sexual Behavior) of Students. *Pajouhan Sci J* 2021; 19 (3) :27-33.
- Hayashi, P., Abib, G., & Hoppen, N. (2019). Validity in qualitative research: A processual approach. *The qualitative report*, 24(1), 98-112.
- Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative health research*, 15(9), 1277-1288.
- Ivey-Stephenson, A. Z. (2020). Suicidal ideation and behaviors among high school students—youth risk behavior survey, United States, 2019. *MMWR supplements*, 69.

- Jaccard, J., Dodge, T., & Guilamo-Ramos, V. (2005). Metacognition, risk behavior, and risk outcomes: the role of perceived intelligence and perceived knowledge. *Health Psychology, 24*(2), 161.
- Jessor, R. (2014). Reply Risk Behavior in Adolescence: A Psychosocial Framework for Understanding and Action. In *Risks and Problem Behaviors in Adolescence* (pp. 2-18). Routledge.
- Joghataei, A., Mafakheri, A., & bakhshipoor, A. (2023). Evaluation of the effectiveness of mindfulness training on high-risk and procrastination behaviors and fear of success among students. *Journal of Applied Family Therapy, 4*(1), 64-81.
- Maurya, C., & Maurya, P. (2023). Adverse childhood experiences and health risk behaviours among adolescents and young adults: evidence from India. *BMC public health, 23*(1), 536.
- Menon, C. V., Jahn, D. R., Mauer, C. B., & O'Bryant, S. E. (2013). Executive functioning as a mediator of the relationship between premorbid verbal intelligence and health risk behaviors in a rural-dwelling cohort: A project FRONTIER study. *Archives of clinical neuropsychology, 28*(2), 169-179.
- Mitana, J. M. V., Muwagga, A. M., & Ssempala, C. (2018). Assessment for successful intelligence: A paradigm shift in classroom practice. *International Journal of Educational Research Review, 4*(1), 106-115.
- O'Rourke, S., Whalley, H., Janes, S., MacSweeney, N., Skrenes, A., Crowson, S., ... & Schwannauer, M. (2020). The development of cognitive and emotional maturity in adolescents and its relevance in judicial contexts. *Scottish Sentencing Council*.
- Pailing, A. N., & Reniers, R. L. (2018). Depressive and socially anxious symptoms, psychosocial maturity, and risk perception: Associations with risk-taking behaviour. *PloS one, 13*(8), e0202423.
- Sánchez-López, M. T., Fernández-Berrocal, P., Gómez-Leal, R., & Megías-Robles, A. (2022). Evidence on the relationship between emotional intelligence and risk behavior: A systematic and meta-analytic review. *Frontiers in Psychology, 13*, 810012.
- Selvi, A. F. (2019). Qualitative content analysis. In *The Routledge handbook of research methods in applied linguistics* (pp. 440-452). Routledge.
- Senekal, J. S., Ruth Groenewald, G., Wolfaardt, L., Jansen, C., & Williams, K. (2023). Social media and adolescent psychosocial development: a systematic review. *South African Journal of Psychology, 53*(2), 157-171.
- Shahbaziyan Khonig, A., Hasani, O., & Soleymani, S. (2018). The survey of the role of moral and social intelligence in high-risk behaviors of students of Kurdistan university of medical sciences in the 2016-2017 academic year. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences, 17*(1), 39-52.
- Sternberg, R. J. (2015). Successful intelligence as a framework for understanding cultural adaptation. In *Handbook of Cultural Intelligence* (pp. 324-335). Routledge.
- Sternberg, R. J. (2017). Intelligence and competence in theory and practice. *Handbook of competence and motivation: Theory and application*, 9-24.
- Sternberg, R. J. (2018). Why real-world problems go unresolved and what we can do about it: Inferences from a limited-resource model of successful intelligence. *Journal of intelligence, 6*(3), 44.
- Sternberg, R. J. (2019). A theory of adaptive intelligence and its relation to general intelligence. *Journal of Intelligence, 7*(4), 23.
- Sternberg, R. J. (2020a). Cultural approaches to intelligence. *Human intelligence: An introduction*, 174-201.
- Sternberg, R. J. (2020b). Rethinking what we mean by intelligence. *Phi Delta Kappan, 102*(3), 36-41.
- van der Crujisen, R., Blankenstein, N. E., Spaans, J. P., Peters, S., & Crone, E. A. (2023). Longitudinal self-concept development in adolescence. *Social Cognitive and Affective Neuroscience, 18*(1), nsac062.
- Yousefi, Z., & Golparvar, M. (2023). Step-by-Step Integration of Two Psychotherapy Methods to Achieve a Unified Method: an Example of Autoethnographic Research. Under Publishing.